

MIBŐL ÉLÜNK?

Az Ujság ankétje — Ügyvéd-szobaurak — Csirkepererek száz pengőn alul — Vidéken próbálkoznak régi ismert pesti fiskálisok — Az adó megöli a kereskedelmet — Bevehetetlen kiadások — Karlsbadi kura a Hungária-forrásnál

Kérjük a közönség hozzászólását!

Az Ujság a legegyszerűbb fogalmazásban fordul a közönséghez ezzel a kérdéssel, aminél aktuálisabb, égetőbb és titokzatosabb problémája nincs is a mai magyar életnek: miből élünk?...

Ennek az ankétnek nem célja, hogy nem-vezetési tanácsok lássanak napvilágot s szellemes és szakértő fejtegetések arról, hogy mi a baj és mit kellene csinálni? Az Ujság természetes hivatásánál fogva állandóan regisztrálja, felfogja és továbbítja a jelenségeket, melyek nagybeteg gazdasági helyzetünk tünete s helyet és napvilágot adunk minden észrevételnek, tanácsnak és figyelmeztetésnek, amelyről úgy hisszük, hogy valamilyen tekintetben felvilágosít és segíteni tud. Ezt tesszük továbbra is, de ennek az ankétnek mégsem célja az elméleti fejtegetés. A valóságot akarjuk a közönség elé tárni. Ne a nemzetgazdász szóljon meg, hanem a szenvedő érdekelt maga. Ne az orvos számoljon be a betegségről, hanem a páciens. Nem verjük félre a harangokat, egyszerűen kiakasztjuk a betegségi lázgrafikonját. Tanácsait el vagyunk látva, a beteg panaszait akarjuk hallani.

Megszólatatunk minden foglalkozási ágat, minden társadalmi réteget. Szólatjon meg a földbirtokos, az ügyvéd, az orvos, a mérnök, a kereskedő, a katonatiszt, a nyugdíjas, a hivatalnok, az iparos, a munkás és a gyáros. Nem regényes elméleteket kérünk, hanem pontos adatokat. Miből élünk? Miféle élet ez, amit ma élünk? Mi az a krízis, amit kerülgetünk az életünkben s minden erőfeszítéssel csak közelebb jutunk hozzá, nemhogy távolodnánk.

Beszéljen végre egyszer a közönség, tárja fel gondjait, mutassa be pontos és ellenőrizhető adatokkal, milyen természetű az a küzdelem, amit a megélhetésért folytat? Nem siránkozunk, hanem konstatálunk. Megállapítani azt, nemcsak elméletben, hanem a valóság adataival, hogy a szanálás óta fokozatosan lefelé megyünk, élet-standardunk süllyed, a vegetatív megélhetésért folytatott küzdelem kimeríti minden életerőnköt, bemutatjuk minden foglalkozási és társadalmi réteg panaszait, nem szépítünk, nem festünk semmit sötétebbre. Nézzünk szembe az igazsággal, ami így, a maga kérelmelhetetlen, adatszerező őszinteségében, riasztóbb, mint hittük. Életünk bomlási folyamata akut, lefelé megyünk.

Tudjuk, hogy nem hálás feladat, amit az Ujság maga elé tűzött; s mi voltunk azok, akik a múltban minden elköveztünk s a jövőben is mindent el szándékozunk kövegni, amiről úgy hisszük, hogy a megnyugvás, kibontakozás és konszolidáció ügyét szolgálja. Ennek a gazdasági háborúnak, aminek halottjai, sebesültjei s névtelen, szenvedő tömegei vannak, regisztráltuk a Hősejtelentéseit s vigyáztunk, hogy rémhírek ne jussanak a közönség fülébe. Most sem akarunk a gazdasági frontról rémhíreket terjeszteni. De úgy érezzük, hogy annyi erőfeszítés, kísérletezés, reménykedés után eljött az ideje annak, mikor célravezetőbb, ha nyíltan feltárjuk az egész front helyzetét. Ki előtt titkoljuk tovább? Mi magunk álljuk ezt a frontot, ez a mi életünk háborúja, ennek a generációnak a megpróbáltatása s úgy hisszük, praktikus eredményeket már csak a helyzet teljesen őszinte feltárása hozhat.

Már az első tapogatózás, amivel ez az ankét az előkészítő munka során a közönséghez közeledett, bőségesen öntötte a megdöbbentő valóság adatainak tömegét. Ki tud ma a jövedelméből megélni Budapesten s tulajdonképpen miből élnek ebben a városban az emberek? Látni fogjuk, hogy az ügyvéd éppen olyan képtelen szoroson vett mestersege jövedelméből megélni, mint az orvos, vagy a kereskedő, vagy az iparos. Mellékfoglalkozásokból tengődnek az emberek, lemondással, nélkülözéssel s az életstandard leszállításával pótolják azt, ami a megélhetési minimumhoz kellene. Az intellektuelle éppen ugy képtelen jövedelméből eltartani magát s családját, mint a munkás. Fel és le a társadalmi skálán egyhangú a tanácstalan panasz s a dermesztően céltalan probléma: miből élünk?

A főváros után sorra vesszük a vidék városait, ahol a válság semmivel nem enyhébb: mondják el nekünk is életproblémáikat, panaszait, tárják a nyilbánosság elé a megélhetés gondjait, melyek vidéken éppen égetőbbek és bonyolultabbak, mint a fővárosban. Az Ujság végig akarja nyomozni ennek a szomorú problémának minden részletét.

Miből élünk?

A közönség választ várjuk. A mindennapos igazságot várjuk, a primitív vallomást, ami többet mond, mint minden elmélet és elképzelés. Tessék felelni, az Ujság feltevére a kérdést és helyet ad a válaszoknak.

Az ügyvédek helyzete

A magángazdaság válsága és a katasztrofális pénzügyi, a budapesti ügyvédség megélhetési viszonyait is rendkívül megnehezítette. Ez az állapot már esztendő óta tart és az utolsó év folyamán ha lehet, még rosszabbodott. Dacára a közismerten súlyos helyzetnek, a budapesti ügyvédek száma 58 fővel még szaporodott is az elmúlt évben, ami jórészt az igazságügyi kormány által beharangozott numerus clausus behozatalától való félelem eredménye. Ha figyelembe vesszük az ország megcsontosítását, külföldi összeköttetések meglazulását, vagy teljes megszűnését, akkor el tudjuk képzelni, hogy a békebeli számhoz képest, több száz fővel szaporodott ügyvédi kar hogyan él meg Csonka-Magyarország fővárosában. Egy pár jellemző adatot kívánok megemlíteni.

Legalább 2-300 ügyvéd lakik albérletben Budapesten

és pedig úgy, hogy irodája és lakása egy szobából áll. A múlt évben a kamara tagjainak majdnem egyharmada a minimális tag- és nyugdíjjal évi 130 pengővel volt megróva és mégis a kárnak a fele van ezzel az aránylag kis összeggel hátrálékban. Több mint 700 olyan kolléga van, kik még az 1926. és 1927. évi nyugdíjjarulékkal is adósak és akik ennek következtében a kamarából való törlés veszélyének vannak kitéve, igaz, hogy a kamara ezt a törvény által reá szabott köteleességet mindenkor nagy kímélettel gyakorolta és gyakorolja jelenleg is. Számos ügyvéd van, aki a kamara igen csekély segítséget jelentő segélyezését is igénybeveszi és sokan fordulnak a közgyűléshez tagdíj elengedési kérelemmel. A nagyközönség a perek számának emelkedéséből hajlandó azt következtetni, hogy az ügy-

védek keresete emelkedik, pedig a valóságban úgy áll a dolog, hogy

a legnagyobb az emelkedés a 100 pengőn aluli pereknél, ami egyrészt az általános elszegényedés tünete,

másrészt könnyű elképzelni, mennyit kereshet az ügyvéd egy 100 pengőn aluli ügyön. Az ország legnagyobb forgalmu bíróságánál, a központi járásbírósnál 1928. évben 100-tól 2000 pengő értékű körülbelül 150.000 per volt. Ezt a számot elosztva a budapesti ügyvédek számával kiderül, hogy

egy-egy ügyvédre egy év alatt átlag öt ügy esett,

amelyben az átlagos kereset 40 pengőnél alig tehetőbbre. A költség viszont az ügyeknek csak körülbelül egyharmadában folyik be, a többit az ügyvéd elveszíti. Ezek a számok, azt hiszem, eléggé beszédes módon illusztrálják a kar helyzetét.

Egy töredék úgy próbál szabadulni lehetetlen helyzetéből, hogy elköltözik falura, olyan helyre lehetőleg, ahol még járásbíróiág sincsen és ott kísérli meg egzisztenciát teremteni. Egynéhány kollégánknak ez úgy ahogy sikerült is. Más pályán ma elhelyezkedni alig lehet, úgy hogy nehéz megmondani, hogy mitől reméljen javulást az ügyvédi kar.

Jóleső örömmel kell megállapítani, hogy a nagy nehézségek dacára a kar erkölcsi színvonalára nem süllyedt és az ügyvédség ezernyi gond közepette megfeszített erővel igyekszik etikáját megtartani, sőt fejleszteni.

Ács Jenő dr. ügyvéd,
a Budapesti Ügyvédi Kamara titkára.

A divatkereskedő vallomása

Szövet- és selyemkereskedés! Női divatkereskedés! Ez csak igazán aranybányát — gondolja az ember, különösen, ha látja a zsúfolt üzletet, ahol kelmék és hölgyek egymás hegyén-hátán tolonganak s még az ajtó is állandóan elállják „nappali viláosságért”, hogy jobban meggyűzőhassák a kelmék színeit, fényét, fogását.

S ezzel szemben a szomorú adatok egész tárháza kerül „nappali viláosságára”, ha az ember felmegy az irodába s ott a cég főnökei — jelen esetben László Frigyes és Vilmos s Fekete Emil — behívják a könyvelőt és az embernek „schwarz auf weiss” megmutatják a tételeket. Megmutatják s ez fontos. Nem Flandrszából és nem szubjektív túlzásból kerülnek elő a sokféle adók válfajai és monstrumszámai, hanem komoly, szolid üzleti könyvekből, amikbe a főnökök keserves sóhajain és küzdelmein át kerülnek be ezek az elképesztő számok.

— Tessék, itt van, adószámlák részletezései egy belvárosi kereskedőnél — mondja fanyar mosollyal Fekete ur s én olvasom:

Kereseti adó, jövedelmi és vagyonadó, inségadó, rokkantadó, balesetbiztosítás, személyzeti általános kereseti adó, hitközségi adó (minden felekezetet fizet ilyet!), portáladó, társadalombiztosító, mely most két részre oszlik, a volt Munkásbiztosítópénztárra és a Ferenc József Kereskedelmi Kórházra, most még ehhez vegyük a forgalmi és luxusadót, amit az eddigi tízszázalék helyett tizenháromra emeltek és nem háritható át oly módon a közönségre, mint az eddig történt, hanem belé kell kalkulálnunk az áruba. Így ezt a két adót, amit eddig utólag számoltunk el az eladott szövetek után, most előre kell lefizetni, ami szintén nagy megterhelés.

Ezek az adók pedig 80-90.000 pengőt tesznek ki évente!

— Ez volna az első fejezet — mondja most László Frigyes — de ezzel még mindig nincs vége a dolognak. Nem hagyjuk ki azt a rengeteg Társadalmi Intézményt, amelyek egyre-másra rendezik gyűjtési akcióikat s melyeknek nagyrésze állami támogatásban részesül. Hogy összegben ez mennyit jelent, azt pontosan nem is tudjuk. De itt van három másik tétel: Házbér, hirdetés, személyzet: 260.000 pengő egy évben!

Üzletünk forgalma és vevőkörre megkívánja, hogy állandóan jólinformáltak legyünk. Évente háromszor utazunk Párisba, de csak a legszükségesebb időt tölthetünk ki s egy színházba nem jutunk el. A három ut legszerényebb életmód mellett is (mindig kettőnknek kell kimenni) évi 12.000 pengő.

Most László Vilmos veszi át a szót s egy ki sem mutatható kiadásra tér át: a mintakollektív készítésére. Minden kelméből, akár olcsó, akár drága, egy teljes méter eldarabolódik a mintagyűjtemények számára, miket részben pesti szalonok, részben vidéki vevők s a pesti vásárlók visznek el. Külön mintavágó villanygépek vannak erre a célra. Ha csak ezer véget számítunk, akkor az ezer méter anyag!

Most jönnek az «apró kiadások». Hosszu oszlopsor egymás alatt, csak futtatban szedek ki egy párat belőle: Karácsonyi és újévi ajándék 16.000 pengő, alkalmazottak villanyosköltsége 1600 pengő, információbeszerzés 3600 pengő, tüzelő 3000 pengő, bankköltség 6000 pengő, tagdíjak, körlevelek, címzések, címtárak 2000 pengő, telefon 1300 pengő, portáltisztítás 270 pengő, leventedíjak 286 pengő, tanszerek az inasoknak, irodaszerek 1000 pengő, azután villany, kirakatrendezés, ablaktisztítás, takarítás és még rengeteg különböző költség, ami mind hozzátartozik az üzlet életéhez.

— Ezek az «apró költségek» csekély 60.000 pengőre kerekednek, ha év végén összeadjuk őket! És ezt mind meg kell keresni! Csak annyit mondhatunk, hogy mi nem kutathatjuk és nem kereshetjük, hogy az állam mit tesz a rengeteg adóval, de mi kereskedők elsősorban az államnak, aztán a gyárosnak, a nagykereskedőnek s nem utolsó sorban a társadalmi kötelezettségeknek vagyunk a rabszolgái. Mig összehozzuk mindazt, ami az üzlet fentartásához kell s ötvennégy alkalmazotunk és ezek családjainak a kenyerét biztosítjuk, bizony megérezzük a megterhelést.

— Ne feledjük el — mondja Fekete ur —, hogy az üzlet méretei nőttek s az ország területileg megkisebbedett. Ne felejtjük el, hogy a viszonyok annyira megváltoztak, hogy szezonról szezonra változik az ár s ez nem csupa haszn! Ha ma hozok külföldről egy drága, divatos anyagot, jövőre ilyenkor már azt a drága kelmét félárban kell adnom Népszerű Osztlajomom.

— Privátéletéről valami? — jajdul fel a máskor mindig jókedvű «Frigyes ur». — Esküszöm önnek, hogyha ötven pengőt kér az aszszony, négyszer kell kérnie, mig nagykeservesen leszurkolom. De nehogy azt higgye, hogy smucig ságból! Egyszerűen, mert

minden pénzt elnyel az üzlet.

Két hónap óta sem én, sem a familiám színház-

ban nem voltunk!

— Magánéletünk nekünk egyáltalában nincs is! Reggeltől késő estig robotolunk az üzletben, az alkalmazottak már rég elmentek, mi még itt törjük a fejünket. Vasárnap délelőtt fogadjuk a gyárosokat! Vasárnap délelőtt, mikor mindenki már pihen!

— Tojást vacsorázom — mondja nem kis öngunnyal Fekete — s hogy

ne kelljen Karlsbadba menni, minden reggel ott láthatnak ugy engem, mint a két Lászlót a Hungária-forrásnál, ahol isszuk a vizet a «marhaszó»-val.

— No és a sok szegényebb rokon, aki mind a látszat és a nagy üzlet után itél! Ott mindig kell egy kis segítség, orvosra, fára, szénre, cipőre! Istene: ki lát be egy ilyen üzlet kulisszái mögé? Ki számol azzal, hogy az üzlet hatalmas méretei hatalmas kötelezettségeket róznak az emberre?

— Nyári szabadságunk három hét és akkor sem Dauville vagy Nizza, de a legjobb esetben: Balatonfüred.

— Mondjak valamit a legprivátabb életünkben? — folytatja Fekete. — A fiam, a Kartouyomóban van állásban. László Vilmos fia gyakorlatoskodik, Frigyes fia a Kereskedelmi Akadémia elvégzése után állásba megy. Mindegyiküknek vannak serdülői leányai, kik a legszerényebben élnek. Frigyes leánya most szabadult fel a Józsa-szalomban a varrásban.

— Mondhatjuk — s azt hisszük, hogy ugyanakkor a többi divatkereskedő helyzetét is feltártuk —, hogy heroikus küzdelmet folytatunk a létért, hogy átvégzdjünk ezeken a súlyos éveken. S mindent az üzletért és a tisztességért!

— Mennyi forgalmat kell csinálnunk? Könyvebb viszonyok mellett már egymillió forgalomnál is szépen megélhetnénk, de ma kétféle pengőt kell forgalmaznunk, hogy abból fentartsuk az üzletet s mi magunk szerényen megéljünk.

— Mit meséljünk sokat? — mondják végül is egyöntetűen —, olyan nagyok a megterhelések, amik ránehezednek ma egy üzletre (s amik alatt, jól tudjuk, mily sok kereskedő roppant össze az utóbbi években!), hogy az állam érdemrendeket osztogathatna azoknak a kereskedőknek, akik még megvannak, akiknek üzletük még fennáll s akik maguk még nem ülnek a gondoktól megzavarodva a Schwarzerben!

Elmondhatjuk, hogy csak az vigasztal, hogy két évtizedes nehéz munkánknak mégis megvan az eredménye: jó hírünk és az a tudat, hogy mégis sikerült üzletünket olyan nivón tartani, ami biztosítja, hogy továbbra is ki fogunk állni minden vihar!

Ime: így fest nálunk egy divatkereskedő lelki állapota, ha közelebbről megvizsgáljuk!

*

Keddi számunkban közöljük Sándor, Pál nagyérdéku nyilatkozatát a kereskedő mai soráról és Naschitz Gusztáv dr. rendőrorvosnak az orvosok és háziorvosok gazdasági helyzetéről, pályakezdési nehézségeiről és nagy anyagi küzdelmeikről.